

0-2b

Tshenyetšo, go tshela molaō.

Homicide and adultery.

Mo tshenyetšong, ya ge motho yo mong a senyeditše yo mong na kotsi goba ka pefšlo goba booi goba poifo la ge e le ka bcomo gona le thlatlologano ya ditoga. Gomme gantši ditefa tša ditirō tše ka godimo di a swana le go lekana. Ge motho a bolaile yo mong ka kotsi gomme tefo ya molato e tla ba go tshoša motho yoo ka motho yo mong. Tekane Kgašane Seemela o be a re a lamola batho ba ba bedi ba lwa a swere sethunya gomme yo mongwa bao ba lwago e leng Mmarakeng a swara sethunya na bapa le morotwana goba thethenkgwane ya sona ke gona sethunya sa thesega sa thunya Matome Maseke yoo a lwago le ena. Gomme Tekane a ntšha morwedi a gagwe Matšie go lefa mohu.

- 2 Gomme Matšie a fiwa Jakalase Maseke moratho wa Matome goba mosadi wa gagwe. Gomme wo mongwe molato wa kotsi ke wa bašimane ba le phulong goba nadišong. Mošimane Sepjadu Rapatsa a betša mosebe hlahlamuši goba godimo ge mosebe o boa wa hlabane Sephepele Malatši leihlo le letona ge a sa lebeletši go boa ga mosebe godimo. Gomme molato wa fiwa Sepjadu. Batswadi ba gagwe ba ntšha kgaetšedi ya gagwe Mmagcophale leina lagagwe e leng Mokwape. Mokwape ke gore bao ba belegilwego pele ga gagwe ba hwile kamoka. Gomme Mokwape ke mogatša Sephepele. Mogoboya o hwetša molato ka go gwerana le mosadi wa monna yo mong gomme ngwanawa mosadi yoo a timela gomme
- 3 molato wa fiwa Mogoboya. Mogoboya a ntšha kgarebe go lefa ka yona e leng morwedi wa gagwe Molaodi.

Gomme e na a nyalwa ke papago ngwana wa go hwa e le Madia. Molato wa boomo o dirwa ke monna wa Motšhangaan ka go thunya lesogana la ga Polusa ka sethunya a rwele hlokwa. Ge mogwera a tšwelela pele ga batho monna wa Moshangaan a tabogela sethunya. Gomme batho ba mnotša gore ke motno seo a se bonago. Bjalo a re ke motho wa mohuta mang. Ba mnotša gore ke morwedi wa bogwera.

Ke gona a thunya motho g yoo a wela fase. Gomme molato wa begwa godimo ga kgoši Makhušane I e leng mong wa koma. Gomme kgoši ya ntšha kgarebe go fa ba ga Felusa.

- 4 Gomme ke gona ga gona tllathiclogano godimo ga ditiro tše kamoka mo molaong. Mošimane Makokele Malatši ge a rata go gama, kgomo, kgomo ya moraga gomme a wela fao la go hwa. Ke mo beng ba molato ba ilego ba begwa molato wa ge kgomo e be e ke phenela. Gomme molato wa emelwa ke kgarebe e leng some la dikgomo le kgomo e tee ka go bloka kgarebe. Dikgomo di tšele go Malesa go fa Madia Kalatši mong wa ngwana.

Ka go phema kgati Mokgale (chief) Malatši a fanla Madia ka kgati e leng yoo a mo o tlogo ka kgati. Ke gona Mokgale a fiwa molato wa kgomo tše pedi. Ka go katana goba go hupana ga Kgotlwana Seemela le Seatla Malatši, Seatla a thinyega letšiš gomme molato we tšwelwa ke kgomo tše Seletšego.

- 5 Monna ga a na boikarabelelo kudu melatong ye e dirilwego ke basadi ba gagwe, ge e se ge e le melato ya bootswa fela. Gomme melato ye mengwe kamoka e tla emelwa ke batswadi ba basadi. Gomme melato yeo e kaba ya boloi, go bolaya motho, go phula motho yo mong goba go ~~utswa~~ utswa tšeo kamoka di bonwa ke batswadi ba bona. Gomme le di tefa kamoka tša melato ye di rwalwa ke batswadi. Gomme monna a ka ikarabelela molatong wa ngwana wa gagwe. Ge mosadi a hwetšwa a na le molato wa go phulwa ke monna wa gagwe goba yo mong ke gona dilefjwa kamoka ke tša batswadi ba mosadi. Gomme go bjalo ge mosadi a dirile molato go lefa monna e leng papago mosadi eo.

- 6 Gomme mo boikarabelong bja monna go bana ba gagwe bo eni go fihla lehung, ge e se ge ngwana wa gagwe a na le seo a ka itefelago molato ka sona. Gomme taba ye e dirwa le go lefela bo-morwa-rragwe le dikgotsedi tša gagwe. Fendo Malesa o lefela morwedi wa gagwe Mankapu molato wa go rema monna Motlalekgomo ka sêlêpê. Maite le Lebeišane ke basadi ba Kobalala. Gomme bona ba ile ba lwa ba ntšhana kotsi tše fananego.

Maite a ripa monwanawa Lebeisane ka menu. Ge Lebeisane a e hwa bohloko a goga seatla ka maatla a kgola menō a Maite. Gomme bona ba lefelwa ke batswadi ke tekano ya kgomo tše pedi tše pedi.

7

Gomme dikgomo tša buša tša boela gobatswadi. Modiši wa dikgomo ga ana boiphetolêlō ge dikgomo di sentše ka morago ga ge di sano tšwa ka šakeng la tšona go ya mašišong. Ge dikgomo di šwahlile šakeng gona aka ikarabelela go šupa mo senyetšwa goba molato ke wa mong wa dikgomo. Ge motho a reile mereo ya gagwe tšhemong ya gagwe ka go leta diji tša naga, gomme moreo o bjalo ka sefu wa tanyaseruiwa gona morei gaana molato ka ge gosa dumelelwa go tsena selo tšhemong ka ntle le punō. Ga e le seo seleng tseleng sa kotši ga se gopolelwe goba molato go yo a tsela e yago motseng goba mašemong a gagwe. Mphadi ge a reile dinōko tšeo di jago magapu a gagwe o be a tanya

8

pudi ka moreo wa kota o bitšwago motshekgo. Gomme pudi e be e le ya Mphantlane. Ke gona kgoro ya laela Mphantlane gore Mphadi gaana molato gobane o be a reile go tanya dinokō. Shokane ge a be reile šokeng e leng phulōng ya diruiwa o ne a tanya kgomo ya Motšokae mme a ntšha kgomo ge a i bolaile ka sehlopi goba lephete. Ge motho a reile moreo ofe le ofe mo tšhemong ya gagwe ga a na le poifo ya diruiwa ge e se mong wa diruiwa go ba ba lela diruiwa tša gagwe. A ka tsibiša goba go hlabela batho mokgođi maloka le mereo yeo e leng maloka le tsela tše kgolo tšeo go sepelago batho ba bantši. Ga e le ditselang tšeo go sepelago diji tša mabele a gagwe ga a

9

swanela go hlwa a botša batho gobane yo mong a ka ya a hlolela go hwetša seo se ka bago se tantšwe ke morōō. Ge monna a bolaile ngwana wa gagwe ka boomo goba ka kotsi go a swana gomme ga molato. Gomme ge a bolaile motho yo mong goba mosadi wa gagwe gona ke molato. Ge mosadi a bolaile ngwana motswadi a mosadi eo o tla ntšha kgarebe. Ge ngwana a bolaile ngwana yo mong e leng ngwana-abo gona tefo ke polao ke batswadi.

- Ge a bolaille wa motno yo mong o tla lefa ka kgarebe. Gomme dikotsi tša manu a batno kgoši e a begelwa ge go lefiwa le ge go sa tsongwe tefa tirông tše bjalo kamoka. Molato o sekišwa ke kgoši le makgotla a gagwe. Mo polaong ya motno go a polaga le ge e le ka kotai goba ka boomo ge e se polao ya motno yo o
- 10 a bolailwego ka ge a hweditšwe e le moloi. Gomme e na o tla bolawa ka taelo ya kgoši. Moloi ga bonwe ka mahlo o nama ge e se mahlo a seloi. Ke gore o bona ke mokome goba kgoši le ge e le banna ba bagolo ba basepetšego le dingaka tše kgolo di tsebago dihlaire tša go swara moloi le go bona moloi bošego. Moloi ga a na bo ikarabelelo ge a setše a tšwa hlakong go tiwa ke mokome. Le batswadi ba gagwe ga bana boikarabelo ge e se ge ba ka ntšha dilo tša go mo lopolla go kgoši le go lefa molato oo a begwago ka wona. Ge motno a gologaditše yo mong o a lifišwa bjalo ka Sepjadu le Sephempele goba Kgotlwana le Seatla. Ge motno a ntšhitše yo mong dintho tša go ela madi gomme a sa
- 11 mo golofatša o fo fiwa molato wa go hlatswa dintho fela. Ke gore o tla ntšha pedi tše pedi ge a ntšhitše mohale Mojela madi ka go mo otlala ka kgati. Notsi Malatši o ntšhitše kgomo tše pedi ge a ntšhitše mosadi wa gagwe dintho. Gomme mo phalading ya madi go a swana le polao ya motno. Kotsi leboomo di emelwa ke tefo. Mošimane Mathibele ka go bapala le Matome a betša lekeše gomme lona la rema lešōtō la Matome. Ke gona Umaboane papago Mathibele a ntšha kgomo tše hlano go lefa Matome wa Moeke. Ge a setla ditšhela tša morago Molaudi Mokatša Madia a ripa monwana wa Moore morwedi a Kgašane. Gomme molato ya ba kgomo tše selelago.
- 12 Dintwa kamoka di swanetše go solwa ka hlago ya tšona. Kato sa mathomo e swanetše go begwa gare ga meloko yeo e hlagilego gona ka ge e le mokgwa gore molato o mong le o mong o swanetše go bonea ke meloko pele o sešo go išwa go kgoši goba mokgomana. Ge e se wa polao ya motno fela. Ge mosadi a saka a batša mong e sale se meetse o rerwa bjalo ka molato wa bootswa.

Se se bolelwago ke mosadi goba kgarebe se a kgodiša ka go tsoma dika tša katano. Gomme taba e ka fela pele e sešo go išwa lekgotle ge monna a dumela molato. Tifišo e swanetše goba kamo mong wa mosadi a tsomago ka gona ka ntle le go bešlwa ke lekgotla. Marekelle ge a katile mosadi wa Kgašane e lego

13 Mokwape o lefile ka kgomo. Kgašane ge a katile morwedi a Matome Malesa o ntšhetše kgomo. Gomme melato ye ga e a ka ya ya kgošing goba go mekgomana. Ge motho a dirile molato wa go phuniša motho mmpa ge motho yoo e le mosadi wa monna yo mong kotlo ke kgarebe go tsoša seo se santšwego e swanetše goba motho. Ge e le mosatsana a sešo go nyadiwa gona go tla bonwa ke motswadi seo a ka tsomago sena godimo ga morwedi wa gagwe. Gomme ena a ka tsoma tefa bjalo ka ya bootswa goba go gapeletša mosenyi go nyala ngwana wa gagwe. Ge a mo phurišitše ka kwano e le mosadi wa monna yo mon e sale tefa ya go swana le ge e se ka kwano. Gomme mo mong mosadi a ka tsoma tefa gape le go batswadi ba mosadi e leng ya kgomo goba dipudi ka mo a ka

14 ratang ka gona. Ngwana wa segole obe a bolawa ka kwano ya batswadi ba monna le mosadi. Gomme ga e le mon a le mosadi ga ba na boikarabelelo gobane goba polao yeo ga se ya phošo e tla dirwa ke batswadi ba bonago šupa phemelo ya kotsi yeo e ka welago monna le mosadi e leng batswadi ba segole goba magahla. Gomme ngwana o tla bolawa ke mmago monna le mmago mosadi. Mmago monna o tla swara ka mato. Mmago mosadi ka hlogo gore mosadi a se belaele ka ge ngwana a bolailwe ke mmagwe. Ga e le papago ngwana ga dumelwe go bona magahla ao. Ke gona geana taolo gore go bolawe ngwana ofe. Gomme go tla kgetha bakgekolo bac ba bedi ka ntle le potšišo go mmago mafahla goba

15 segole. Gomme mmago mafahla o laelwa gore a seke a llela ngwana yoo gobane ka go lia o sa kgopela gape gore taba ye e direge. Gomme pele go ye bjalo e gopolelwa goba e tlišwa ke baloi. Gomme e sa irwa le lehono. Gomme ga go tsholo goba tifišo tirong ye. Ge motho a ka hwetšwa a se ba yo mong ka ga boloi gona motho yoo a tla lifišwa kgorong ge

- a sa šupi bohlatse bja go bolela motho yoo ka boloi. Mokgadi wa Lehlanya o lefa Mokgadi wa Terae ka go mo hwetša a mo seba ka gore ke moloi. Gomme tefo e bile kgomo le pudi. Ge motho a roga yo mong a tla lefišwa ge a moroga ka batswadi ba gagwe e lego go ba bitša ka dithe tša mmele wa bona. Gomme ge motho yo mong a roga yo mong a ka lefišwa fela ge e se mogweragwe
- 16 ka matswalong goba ke mphathong. Gomme ga e le thaka e tee gona thogako e ka seke ya hwetšwa e na le molato ka gobane dithe tša bona di a lekana ka matswalong le mphathong. Ke gona ge batho e le ba mphatho o tee ge ba rogana ga go molato. Molato o hwetšwa bathong bao e seng thaka e tee. Gomme go bjalo le di kwero di ganwa ge batho e se thaka e tee. Gomme taba ye e direga le ntweng. Ntwa ya batho bao e lego thaka etee ga e solwe ge e se ge yo mong a lwele ka mokwa wa go lwa ka se bolai e seng seatla fela. Ge motho a lwele le motho yoo e seng thaka ya gagwe gona go tla lefišwa yo moswa go fitiša yo motala ka ge a lwele le motho yo e seng thaka ya gagwe.
- 17 Gomme mo tabeng ga go lebelelwe molato gomme go le belelwa matswalo a batho bao ba bedi goba go swane gore ba lwe naa? Polelo e re ge wena yo monyane o rogwa ke yo mogolo o hōmole gobane ga se thaka ya gago. Gomme le ge a go betha o tšhaba gobane ga se mphato wa gago. Maphalle o ntšhitše kgomo kgorong ge a lwele le Mokgale. Gomme ntwa o thomile ke Mokgale ka go betha Maphalle Monyela. Dikwero tše di ka tlišago ntwagare ga batho ba ba bedi ke tša go kwerana ka batswadi le go kwerana ka nyatšano. Gomme taba tše bjalo di ka fedišwa ke beng ka senye sa bona goba ke kgōrō ge dile thata. Gomme yo mong a ka ntšha pudi goba se a ka botšwego sona ke kgōrō goba
- 18 molwe bohle. Gomme ga e le ntwa ya mphatho o tee e fetšwa gantši ka go kgopelana tshwarelo. Gomme ga e le ya motho yo mogolo le yo monyane ka mphatho gona e ka ba tshwarelo ka go ntšha selo go fa yo mogolo ke yo monyane. Go roga kgoši goba mokgoma go fetšwa ka go ntšhiwa selo. Molao o ntšha kgomo

ka go roga kgoši. Morapo o ntšha kgomo tše pedi ka go go roga kgoši.

Gomme go bjalo le go Mokgomana. Tshenyegelelo godimo ga bootswa bja kgarebe to tsonywa ke monna yo a beleditšego kgarebe go ba batswadi ba kgarebe ge e ba ga ešo go beeletšwa. Ge batswadi ba sa re selo godimoga tshenyegelelo ya ngwana wa gona gona ga gomoloto. Matome Pelusa o ntšha kgomo tše

19 nne ge a sentše Šaphule a sa beeletšwa. Krašane Setagane o ntšha kgomo tše selelago go kgarebe Mokwape a beleditšwe. Ge kgare be e beleditšwe tefa e bewa ke mmeletša ka go balaela go batswadi ba kgarebe gore seo ba tlogo go se tsoma go ena goba lenyalo se ka setšwe ka mokgwa ka go ngwana wa bona e se sale kgarebe. Ke gona dikgomo kamoka di tla sepela le mosetsana go ya bogadi goba kwiša pelo ya losogana. Ge kgarebe e letšwe nne ya seke ya ina e tla lefiwa mohlant e fihla bogadi gobane monna o tla tseba ge e ba kgarebe e kile ya lala le monna yo mong. Gomme gape kgarebe e ka seke ya fiwa dimpho ke ba bogadi le monna. Ge e letše ke leššbōrō ga le lefišwi ke boroga bjo bogolo. Gomme go bjalo ka ge

20 mosetsana a ka ina a sešo go tsona ntlong go epelelwa gomme le boroga bjo bogolo. Le batswadi ga ba lefiši seetswa seo sa goenyathoanabu e leng mosetsana wa go ina a sešo epelelwa. Mokgatšane ge a ile a ina a sešo goepelelwa ga a ka a lefišwa. Gomme se se bontšhago gore kgarebe e letšwe ke ge monna a sa hwetše bothata mohlant wa mathomu ge a tsena dikobong le ena. Gomme ke gona monna o tla tseliša kgarebe. Ka go realo kgarebe e tla bolela ba phodi ba tsela kamoka ga bona bao monna a ka ba direlago molato. Kgarebe ye ngwe yec leina la yona e leng Maleidi e hweditšwe e sepetše le hanna ba lesome le metšo e robago menwana ka mebedi. (18). Gomme monna wa gagwe a šitwa

21 go ba direla molato ka baka la bontši bja bona. Gomme kgarebe ye e be e le modiša wa dikgomo. Ge monna a ka hwetša goba mosetsana obe a na le ba gwera ke gona aka se sa tsena le ena go fihlala molato o fela ka go lefiwa ke badiri ba tsela.

Bootswa bja kgarebe ge e imile le ge e sa ima bo fetšwa ke ba moloko. Taba e ka ya lekgotleng la kgoši goba mokgomana ge diotswa di nganga. Ge kgarebe e sa nyalwa meloko e tla rera molato fo lefiša basinyi ba mosetsana. Go a direga gore kgarebe e ka phara lesogana e se lona. Kgarebe e ka phara lesogana ge e bona goba lesogana leo e sepetšego le lona ga le na tša go lefa goba go nyala gobane meloko ya kgarebe e tla tsoma kgopolo ya lesogana godimo ga tshenyo ya ngwana wa bona.

22 Ke gore o rata go monyala goba go lefa. Ge motho hweditšwe a na le molato wa bootswa o a lefišwa kamo mong wa mosadi a tsomago ka gona.

Sephempele o ntšha kgomo tše selelago golefa kgarebe Makgopje. Moreme o ntšha kgomo tše pedi go lefa Ntlalona e le mosadi. Mphadi o ntšha some la dipudi a lefa motšatša e le mosadi. Maphalle o ntšha kgomo tše pedi a lefa Nyabane. Mokgale o ntšha kgomo tše tharo a lefa Masie Kgotlwane o ntšha kgomo tše lesome a lefa Mabu ka go hlatlologana. Makomo o ntšha masome a mabedi a dinku a lefa Mathukgwane ga bedi. Gomme ga gona tsholotše x tše dingwe ka ntle le ditefa feela. Ge a monyala ga ntšhe ditshenyagalelo. Gomme ge a sa monyale ga a ntšhe tefo ya go fepa ngwana gobane go gopolelwa gore ka go lefa motho o lefa ngwana. Ngwana ke wa monna yo a tsereng mosadi. Dikgomo di tšewa ke monna e leng mong wa mosadi. Ge mosetsana a ka lefiwa pelé ga pele go gona ge ngwana a ka botoga a hwile ga go sale molato wa motho ge e se ge go ka hwetšwa ka tsela ye ngwe ya bakoma. Ge kgarebe e ka imišwa ke motho mme motho yoo a lefišwa, ka morago kgarebe ya belega ngwana wa di kgora gona lesogana ga le sana molato. Ge a ka boa a mo imiša gape gona lesogana le tla hwetša molato wo boima ka baka la pele go ye mpe ya pele yeo e sa rategego bathong. Gomme gape lesogana le tla gopolelwa boloi e leng go tsoma go bolaya mosetsana. Gomme bjalo batswadi goba meloko

24 ya mosetsana e tla gapeletša lesogana go nyala mosetsana gore ngwana wa bona a hwe ba hweditše dikgomo godimo ga gwe. Ga go dumelelwe go rua ka tumelelo ya go dumelela barwedi ba motho go lala le masogana gore batswedi ba hwetše dikgomo.

Gomme se se dumelelwago ke batswadi ke bogwera bja bana fela gore ge lesogana le hweditše selo le fe mosetsana. Gomme dilo tšeo e kaba serot ana. Lehō, lefehlo le nama mohlantšane lesogana le bolaila phōōfōlō. Gomme ka go realo ga se go nyala mosetsana goba go šupa gore lesogana le tla mo nyala. Ge a swere motho wa leloko la gagwe e le morwa rragwe o swanetše go tsibiša papagwe le mmagwe gore bona ba sole morwa-rragwe.

25 Ge a mohwetša a na le motho o šele gona go tla išwa molato go batswadi ba gagwe. Gomme gona ba tla romela mma ditsela wa bona go fediša molato ka go lefa ka pela. Gomme molato o swanetše go phethwa ke meloko gobane bona ka bo bedi ka kaseke ba kgona go rerišana mo godimo ga taba ye. Molato o ka išwa mošate ge mosenyi a sa kwe se bolelwago ke mo senyetšwa. Meele ge a hweditše mosadi wa gagwe e letše le Kgašane Malesa o be a iša ditaba go batswadi. Gomme meloko ya bona ba ba bedi ba šitwa go phetha taba ye. Ke gona Meele a iša ditaba mošate. Gomme ~~ke~~ lekgotla le kgoši ba fa Kgašane molato wa kgomo tše pedi le pondo le pudi. Gomme Kgašane a lefa. Bohlatse bja go tliša bootswa ke go swarwa dilaong, goba go tšeelwa se seng sa diaparo, goba go ntšhwa dintho ke mong wa mosadi.

26 Gomme gape e ka ba le ka tše ding tšeo monna a ka di fago mosadi. Go ima ga mosadi ge monna a be a se gona ke bohlatse bjo botse go monna go batho kamoka ka go nyakišiša mabaka ao monna a hlokegilego ka ona mo gae. Go swana ga ngwana le motho go bea bohlatse eupja ge monna a sa belaele go swana moo gona ga go molato. Monna o gapeletša mosadi wa gagwe gore a bollele seotswa sec. Se dirilego bootswa le ena. Go a dirwa gore a bolele le ge a sa mo swara a na le ena. Ge monna a ka ya bokgolwa bja mengwaga e sa fetšego lesome gomme a hwetša goba

mosadi o šetše a dirwa bootswa gomme o tla tsoma ditshenyegeleho.

27 Go lefiwa ge monna a file mosadi mpa goba a mo imišitše.

Banna ba diša basadi ka go se ba dumelele go hlokega ka ge lebaka le le telele. Gomme gape ga ba ba dumelele go tšea maeto a matšatši a mantši ge e se fela mo monna a ka bonanago le mosadi ka mehla mo o a e tetšego gona. Gomme ba bangwe ba leka go hlabela basadi dihlaire tšeo ba reng ge mosadi a ka lala le monna yo mong o tla hwa le ena monna yoo goba ga hwa mosadi fela. Banna ba fora basadi ka go ba fa dilo gore ba seke ba botša ban a ba bona ge monna a botšiša mosadi ge e ba o lala le banna ba bangwe. Mosadi wa kgoši o lefiwa kgomo tše sa lekane le mosadi wa motho fela. Gomme e tlabo kamo

28 kgoši e tsomago ka gona e lego kamoo e ratago mosadi yoo kagona.

Gomme ge kgoši e letše mosadi wa motho fela e swanetše go lefišwa kamo mong mosadi a ratago ka gona. Ge basadi ba ba hlologadi ba robala le banna ba bangwe ba lefišwa ke ba leloko la monna goba banna ba bahlologadi bao. Gomme go sa gopolelwa goba bootswa. Ga go na nako ye bootswa bo dumelwago go ba bothakga. Bootswa ke bohloa ge o hwetša batho ba sa lalang mme e se mosadi wa gago wenamonna yo o bonago tiro yeo. Ge monna a tšhaba le kgarebe gomme go bedi motabeng ye. Mo gong monna yo ke monna wa kgarebe ye. Ke gore mohlomong monna y hloka dikgomo goba se seng se tseongwago ke batswadi ba kgarebe. Mo gong kgarebe

29 e bona e imišitšwe ke monna yo. Gomme e tšhaba go nyatšwa

ke meloko le go swgwa ke bagwera ba yona. Gomme taba ye e direga kudu mo bathong. Ge monna a tšhaba le mosadi wa monna yo mong ke gore ga dumelelwe ke batswadi ba kgarebe ye gore a nyale kgarebe. Sekaba o tšhaba le kgarebe Morongwe e le mosetsana yeo a beeditšwego ke yena le go nyala ka dikgomo di se kae. Ka baka la palo ya some le kgomo e tee le tše dingwe tše tlogo go tsongwa ke batswadi, sekaba ka baka la bōšogana a tšhaba le kgarebe. Malatši ka go hloka thušo ye ngwe ka ge e le tšhogana a tšhaba le kgarebe Mathole.

Mašai e se mmeeletšwa wa gagwe e le wa monna yo mong.

30 Gomme a dira seo ka ge a be a sa dumelelwe ke batswadi ba mosetsana ka baka la thuto ye ntšhi ba llogo ya Pitsienala. Kgašane o tšhaba le kgatebe ka baka la ge a sa dumelelwe ke batswadi ba gagwe le batswadi ba kgarebe Mohlago. Sebakala le Pitsienala ba išana kgorong. Mme kgoro ya laela Sebakala go ntšha thoto ya Pitsienala e leng some la dikgomo le kgomo tše nne le masome a mabedi a dipondo le pondo tše nne le mašelang ka ntle. Ke gona Sebakala a tšea mosetsana. Ga go aka ga ba le tsholo go monna le mosetsana. Gomme gobe go se bana gare ga bona. Ge go hwetšwa gona le bana bana ke ba monna wa pele

31 kamoka. Gomme bana ba ka šala ge monna a dumela gontšha dikgomo tša go reka bana bao. Gomme go dirwa ka tumelelo ya monna ge a rata go rekiša bana ba gagwe. Ge motho a ngwathile serapa sa yo mong taba yeo e ka išwa mošate ke mong serapa ge ba sa kwane ka mellwane. Gomme ke gona banna ba tla romelwa go bona phapang yeo. Gomme bona ba tla boa go begela kgoši le lekgotla kamo ba bonago phošo ka gona. Mabokatšhabe o tšere tšhemo yaka. We banna ba ile ba hwetša e le therešo mme phošo e le ya Kgašane ka go rema mabele a Mabokatšhabe. Gomme Kgašane a lefa ka pudi mabele ao.

32 Gomme Mabokatšhabe a laelwa go tlogela tuma yeo a bego a e lemile. Ge diruiwa diena mo go seng tshwanelo ke gore kgaufsi le mašemo a bacho. Gomme go laelwa badiša gore ba seke ba di emiša gape felo fao. Ge di boa gape gona mong wa tšhemo a ka o tla badiša. Ge motho a hwetšwa ka gare ga tšhemo ya motho yo mong e seng moloko wa mong wa tšhemo gona o tla botšišwa goba o tlile fao ka baka lang? Gomme ge a sa ntšhe mabaka o tlagopolelwagoba lehodu le ge a be a sa utswa selo. Ga e le moloko wa mong wa tšhemo gona ga go molato gobane le ena tšhemo ke ya gagwe.

Ge motho a hwetšwa ka motseng wa motho yo mong ge e sewa moloko o tla botšišwa goba o reng a hwetšwa motseng a le bošego.

661

33 Gomme ke gona o tla bea mabaka. Gomme a hloka mabaka o tla
 išwa pele ke mong motse. Gomme ge e le yo mong wa meloko gona
 a ka seke a hlwa a botšišwa mabaka gobane ke motseng wa gagwe.
 gomme a ka tsena ka nako ye a ratago mme le go robala a ka
 robala ka mo a ratago ka ntle le motsonwa bohlatse ke motho
 yo mong. Ge motho a sentše selo sa motho yo mong a ka phophotha
 ka se a ka bago naso. Gomme e kaba pudu, nku goba kgogo.
 Gomme le ka lentšu a kaphophotha ka lona. Go na le hlalloganyo
 tšhenyong ya dilo. Gomme seo se dirwa ke go bea

34 mabaka a tshenyoyeo. Kgašane Modiša ge a betša lebje ga re
 ga dikgomo o be a thokga leoto la kgomo yeo e seng ya papagwe.
 Gomme mong wa kgomo Halahala a re modiša ke noga ka gona ga
 go molato. Ka tšatši le leng kgašane ge a bona namane e šwahla
 lešakana a e betša ka lebje mme a e thuba phatla ya wela fase
 ya hwa. Halahala a boša ga re modiša e sale noga ke gona
 ke kotsi Kgašane a seke a kafa. Monna ga a na boikarabelelo
 tshenyong ya diruiwa tša gagwe le baneng ba gagwe ge e se
 phophotho fela. Ge motho akafa yo mong keletšo mme ya rotoša
 tšesa lokago gomme motho yoo tla lla goba go belaela ka
 moeletši. Gomme le molato a ka o hwetša.

35 Ge motho a bona dikgomo tša yo mong e le monna e se
 mosadi gomme a seke a di tloša fao tšhemong a ka fiwa molato
 ke lekgotla e seng mong wa tšhemo goba wa dikgomo. Ge motho
 a hwetšwa molato ka baka la go eletša yo mong ona le boikarabelelo
 Ge go sentšwe se seng sa tša motse go ka phophothwa ka tsela
 tše fapanego. Ga e le mabele ke ka dikgomo. Ge le diaparo
 e kaba ka kgomo goba dipudi. Ge e le motse le tšhohle tša
 ona gona le kgarebe e kantšhwa. Ke molato wo mogolo go tšhuma
 motse gomme le kgoši e tla romela batho go foka motse woo
 bjalo ka ge e ka gogo hwale motho. Ge go utswatšwe dikgomo,
 dipudi, dinku ke molato wo o swanetšego go begwa mošate.

661

36 Gomme ke gona kgoši e tla romela banna go nyakiša motho yo a utweletšwego. Gomme ge di hweditšwe go tla begwa mošate ke batseta bao ba go rongwa ke kgoši. Ke gona mo utswi o tla bitšwa mošate gore a tle a bee bohlatse gore tšeo di hweditšwego motseng wa gagwe di tllile bjang. Gomme ge di tllile ka tsela ya bohodu o tla fiwa molato. Gomme mo gong dile tšeo di ka tsongwa ka go phekola. Gomme se se dirago gore motho o utwetše seruiwa ke ge a na le sona goba letlalo la sona. Gomme gape le ka mehlala ye e tsenago motseng wa gagwe. Mo gong e kaba go bonwa ke ba bang a gapa seruiwa seo. Lehodu le solwa

37 ka go lefišwa goba ka go itiwa ge a sena sa go lefa. Gomme leitiwa ka taelo ya kgoši, ka ema se reng legotlo le lefa ka setopo. Mo gong molato o ka boela ga gabo lehodu ge e ba lehodu ga le gane molato. Kgoši e ka lefiša lehodu ge le nganga. Gape go bjalo le mokgomana. Kgoši ga e laele motho go ntšha sa go phophotha ge molato o tsene kgōrōng ya yona. Lehodu le ka ntšha seo se tsongwago ke mosenyetšwa. Motho wa bo lehodu o a tlengwa ke kgōrō go thuša lehodu. Gape le lona lehodu le a bega ditaba tša lona go wa gabo lona. Lehodu le bega bohodu go meloko kamoka ge le le molatong. Gomme le kgōrō e bega meloko ya lehodu seo se dirilwego ke lehodu

38 gore ge go kgonega meloko e tlemolle lehodu.

Ke gona yo mong le yo mong wa moloko wa lehodu a ka dira go tlemolla lehodu ka go le lefela. Ge go hwetšwa bohlatse gore gona le motho yo a lwago le kgoši ka go romela kgoši ka mehla ke gona ba bagolo ba meloko wa kgoši ba tla iša motho yoo lekgotleng la kgoši. Ge lekgotla le bona motho yoo o tla lefišwa. Gomme go bjalo le go mokgoma. Gomme ge go hwetšwa goba motho yoo ga a na molato wo mogolo gomme o tla laelwa ke lekgotla gore a phophothe kgoši. Ke gona o tla ntšha kgomo goba dipudi tšeo ba kgomana ba tla go iša pele ga kgoši ba re ngwana o a phophotha. Ge morwa-rragwe kgoši ge a sa kwe ditaelo tša gagwe goba a monyatša o swanetše go solwa ke bakgomana

39 le ka go mo fa molato. Ge motho a gana go dira ditaelo kamoka tša ba buši ba gagwe o swanetše go fiwa molato ke banna e lego lekgotla la mobuši yo mong le yo mong. Ge motho a hwetša goba taelo yeo ya kgoši goba motseta wa kgoši goba mokgomana wa kgoši ga e kwale go ba tshwanelo a ka e xi iša lekgotleng la kgoši goba la mokgomana. Gomme seo se tlogo go bolelwa ke lekgotla go ena maloka le ditaelo o swanetše o sekwa. Motho ge a sa hlomphe kgoši goba mokgomana o tla fiwa molato ke banna ba lekgotla la kgoši. Gomme ge a skwe dikeletše tša bona gona o tla fiwa molato ke lekgotla la kgoši.

40 Batho ba gopola gore boloi go gona ka ba la mahô le malwetše gare ga batho. Gomme bolci bo hwetšwa goba gona bathong ke bakome ka ditaola. Ke gona ba tla tsoma dihlathe go mokome goba ngaka gore ka tšona ba thibele baloi. Tše dingwe ba a para. Tše dingwe di dula ka dintlong. Tše ding di bewa magoreng a metse. Tše ding godimo ga dintlo, bjalo bjalo. Kgoši le yona e tšhaba moloi. Ke gona le yona e swanetše go i twela ka dihlathe mo motseng. Motho yo mong le yo mong o nale ngaka wa gagwe. Le yo go thwego ke moloi o na le ngaka ya go thibela baloi motseng wa gagwe. Motho yo a fetšago go šupa molci ke mokome goba sedupe. Didupe tše kgolo ke mashangaan.

41 Motho yo mong le yo mong o ya sedupeng go hwetša baloi baoba ratago go bolaya batho ba gagwe. Gomme sedupe se tla mmošša bona. Ba bang e tla ba meloko ya gagwe. Ke gona o tla kgopela dihlathe go sedupe gore a dire ka tšona mo motseng gore yo a tlogo bošego a gobale. Lephale le tseba seo motho a binago sona gaele moloi ga le motsebe. Ka go bolela x seo motho a se binago ke gona batho ba dumela ge a re ke ena moloi ka gobane e tseba se motho a se binago. Ga go se sengwe seo motho a x hwetšago a na le sona goba ke molci. Gomme ge sedupe se boletše goba motho ke moloi ke gona ge e le moloi. Gomme motho yo o a bolawa goba go lefišwa ge a na le diruiwa goba bana.

661

- 42 Moloi a ka seke a togela mekgwa ya boloi gcbane moloi o phela ka go ja nama tša batho ba bang. Gomme ga loi ka dihlare eupja o ja dinama. Ge motho a hwile ke gore moloi o lle motho yo. Ba lapa la moloi ba tla tsebjwa le ke masea goba moloko woo ke baloi. Gomme seo se dirwago ke go bolela ga batswadi ba bana gobana ba bona. Ke gona le dijotša gona ngwana a ka seke a dija le ge e le moloko wa ngwana yo. Ga e le dithoto tša moloi di tšewa ke dikgoši ge moloi a bolailwe. Gomme ditho tša gagwe ke dihlare tše kgolo tša dingaka go thibela
- 43 baloi ba ba sa phelang go tsena motseng. Pego ya moloi e nwetšwa e le maaka ge moloi a ka kgopela kgoši gore motho yoo a reng ke ena moloi ba išane di dupeng tše dingwe. Ke gona pego ya moloi e ka hwetšwa goba maaka ka go ntšha moloi yo mong gape. Ke gona moloi a ka lefiwa ka tsela yeo. Ke gona o tla lefišwa ka tsela yeo moloi a beng a swanetše go lefišwa ka yona.

End. S.661

Ka Motlalekgomo

J.P.M. Malatši.